

Matematikusból egyetemépítő
Emlékezés prof. dr. Kovács Bélára,
a Partiumi Keresztény Egyetem első rektorára

BALÁZS GÉZA

egyetemi tanár, Partiumi Keresztény Egyetem (Nagyvárad), Színház- és Filmművészeti
Egyetem (Budapest)

MAIOR ENIKŐ

egyetemi tanár, Partiumi Keresztény Egyetem (Nagyvárad), Óbudai Egyetem
(Budapest)

SZLOPP BERNADETTE

kari főtitkár, Partiumi Keresztény Egyetem, Bölcsészettudományi és
Művészeti Kar (Nagyvárad)

From Mathematician to University Founder. In Memory of Prof. Dr. Béla Kovács, the First Rector of Partium Christian University. The book *From Mathematician to University Founder*, written by Enikő Maior and Bernadette Szlopp, was published by Partium Christian University and Óbuda University under the auspices of Partium Publishing House (Oradea, 2024). The volume is a compilation of edited contributions presented at the book launch events held in Oradea, Budapest, and Timișoara.

Keywords: *Béla Kovács, Sulyok István Reformed College, Partium Christian University*

Maior Enikő és Szlopp Bernadette *Matematikusból egyetemépítő* című könyvét a Partiumi Keresztény Egyetem és az Óbudai Egyetem jelentette meg a Partium Kiadó gondozásában (Nagyvárad, 2024). A nagyvárad, budapesti és temesvári könyvbemutatókon elhangzott hozzászólások szerkesztett anyagából készült összeállítás.

Kulcsszavak: *Kovács Béla, Sulyok István Református Főiskola, Partiumi Keresztény Egyetem*

Maior Enikő és Szlopp Bernadette *Matematikusból egyetemépítő* című könyvét a Partiumi Keresztény Egyetem és az Óbudai Egyetem jelentette meg (Nagyvárad, 2024). A könyvet 2024. november 4-én mutatták be a PKE Amfiteátrumában, 2024. november 21-én az Óbudai Egyetem ünnepi rendezvényén Budapesten az Aquincum Hotelban, majd pedig a 2025. május 16-án a Temesvári Műszaki Egyetemen rendezett Tudományos Diákköri Konferencián Temesvárott. A rendezvényeken a szerzők mellett megjelent Kovács Béla özvegye, valamint fia, dr. Kovács Levente (jelenleg az Óbudai Egyetem rektora), és lánya, dr. Kovács Laura (jelenleg a Bécsi Egyetem matematikaprofesszora). A könyvben dr. Kovács Béla professzor urat méltatta dr. Pálfi József, a PKE jelenlegi rektora és Tőkés László püspök is, aki egykor Nagyváradra hívta őt. A három könyvbemutatót Dr. Balázs Géza, a PKE és a Színház- és Filmművészeti Egyetem professzora vezette.

Kovács Béla 1949. január 29-én született Érkörtvélyesen. Az érmihályfalvi reállíceumban (középkolában) érettségizett. Egyetemi tanulmányait 1967-ben Kolozsváron a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen kezdte, majd a moszkvai Lomonoszov Egyetem matematika--mechanika karán folytatta. 1973-ban diplomázott. Hazatérve előbb a resicai almérnöki (üzemmérnöki) főiskola tanársegédje. 1982-ben doktorált Bukarestben. 1984-től a temesvári Traian Vuia Műszaki Egyetem matematikai tanszékének előadótanára (docense), 1994-től egyetemi tanár. Tőkés László felkérésére 1996-tól a nagyváradi Sulyok István Református Főiskola tanára és dékánja, majd 1999 októberétől 2004 májusáig a Partiumi Keresztény Egyetem (PKE) alapító rektora. 2024. szeptember 7-én halt meg. Kutatási területe az elméleti mechanika, rezgés- és folyadékok és gázok hidrodinamikája és az elektronika területén jelentkező matematikai függvények tanulmányozása és kidolgozása volt. Tanulmányai a resicai, temesvári, dévai, nagyszebeni és bukaresti tudományos kiadványokban jelentek meg. Magyar nyelvű tudomány népszerűsítő írásait, könyvismertetéseit a temesvári Szabad Szó és A Hét közölte. Könyvei: *Matematici superioare pentru subingineri I-II.* (Temesvár, 1976), *Mecanică tehnică, Statica* (Temesvár, 1977), *Matematică superioară I-II.* (Temesvár, 1982), *Matematici superioare. Probleme pentru concursul profesional Traian Lalescu, Secții de subingineri* (Temesvár, 1982). Emlékére született meg Maior Enikő és Szlopp Bernadette: *Matematikusból egyetemépítő* című könyve.

„Életünk során számtalan szerepben és feladatban kell megmutatkozni és helytállni. El nem múltó történetek vagyunk, és másoknak is megvan a saját története rólunk. Viszonyrendszerekben értelmeződik át létünk és cselekedeteink jelentősége. Az idő pedig megszüri életünk eseményeit, döntéseinket és azt az értékrendszert is, amit követtünk. Ezek a képek, percek és emlékek azok, amelyek igazán hitelesen tükrözhetik vissza a valóságot. Azt, akik valójában vagyunk.” (Maior E.-Szlopp B., *Matematikusból egyetemépítő*, Nagyvárad, Partium Kiadó, 2024, 21.)

Balázs Géza:

A Sulyok István Református Főiskola 1990-ben jött létre Tőkés László püspök kezdeményezésére. A főiskolából 1999. október 1-jén lett egyetem. A Pro Universitate Partium Alapítvány alapító tagjai és kuratóriuma határozatban mondták ki a Partiumi Keresztény Egyetem létrehozását. Kovács Béla 1996-tól dolgozott itt, először dékánként, majd az egyetem rektoraként. Ahogy a könyvben olvasom: „Semmiből egy új világot teremtett”. Az emlékező kötetben: Kovács Béla rektorról olyanok szólnak meg, akik személyesen ismerték őt oktatóként, munkatársként, vezetőként vagy családtagként. Tőkés László, Pálfi József; természetesen a családja: felesége, leánya, fia; Szilágyi Györgyi professzor asszony, Debrenti Edith tanárnő, Malozsák Katalin egykori egyetemi főtitkár, Weber Csilla, Nyíri Enikő, Rudas Imre, Borbély Endre, Papp Zsuzsánna, Karászi Loránt, Maior Enikő.

„Egy felsőoktatási intézmény megalakulása mindig állásfoglalás is. Főként a tudomány és a kultúra mellett. A kezdetekre visszatekintve elmondhatjuk, hogy ma sincsen ez másként. Minden újabb, munkával töltött nap annak a küldetésnek a beteljesítése, hogy a hozzánk érkező, útkereső diákokból értelmiségi, közösségükben becsületesen és hasznosan tevékenykedő felnőtteket neveljünk.” (Maior E.-Szlopp B., *Matematikusból egyetemépítő*, Nagyváradi, Partium Kiadó, 2024, 104.)

Maior Enikő:

Néhány évvel ezelőtt találkoztam a történetmesélésben rejlő lehetőségekkel foglalkozó szakkönyvekkel, amelyek nagy hatással voltak rám. Meggyőződésem, hogy építő és inspiráló erő van abban, ahogy emlékezünk és mesélünk, mert ezáltal kerülünk közelebb másokhoz és önmagunkhoz is. Törekedtünk arra, hogy „kihangosítsuk” azokat a gondolatokat, amelyeket a könyvben megszólalók őriztek magukban a professzor úrról, hogy az elbeszélések keresztmetszetében felidéződjen alakja.

Szlopp Bernadette

Már a tervezés időszakában megbeszéltük Maior Enikővel, hogy a történetiség felhasználásával, de nem hagyományos és mindenképp Kovács Béla tanár úr személyére fókuszáló írás fog születni, amelyben törekedni fogunk a személyességre, olyan hangvétel és felépítés megőrzésére, amely megmutatja a tanár úr emberi arcát, ehhez pedig olyan embereket kérdeztünk meg, akik ismerték Kovács Bélát magánemberként vagy különböző emberi és szakmai szerepvállalásaiban (mint családtag, oktató, vezető, kolléga). Élmény volt beszélgetni az

emberekkel, és látni azt, hogy minden megkérdozett készséggel mesélt a tanár úrról szóban vagy írásban. A tanár úr feleségének és gyermekeinek elbeszélései különösen értékes részei a könyvnek. A múlt rekonstruálásában segítettek az egyetemi évfordulós kiadványok, az egyetemi honlap, internetes adatbankok, viszont fontos volt, hogy ezeket a részeket előzetesen tanulmányozza olyasvalaki, aki aktív társszereplője volt a kezdeti időszaknak is, és ezen a ponton köszönet illeti Tolnay István előadótanácsos urat, aki nemcsak mesélt nekünk, hanem időt szánt arra, hogy láttatja a történeti áttekintést.

“A jó matematikus nem csak a problémákat ismeri fel, hanem annak szerkezetét is, rálát az alkotóelemek egységére és kombinatorikai készségével keresi a megoldási lehetőségeket. Ugyanez érvényes a jó pedagógusra, a lelkiismeretes mentorra és a stabil vezetőre is.” (Maior E.-Szlopp B., *Matematikusból egyetemépítő*, Nagyvárad, Partium Kiadó, 2024, 17.)

Balázs Géza:

A PKE honlapján ma ez a három szó fogad: Tudomány, kultúra, közösség. A könyvben szó van a partiumi egyetemalapításról, az egyetem kronológiájáról, de leginkább az egyetem mint tudományos, nemzeti közösségről. Sokszor szerepel benne a közösségépítés szó. Kovács Béla nemcsak mint rektor, hanem mint oktató és munkatárs megjelenik, és szinte egybehangzóan mindenki kiemeli felkészültségét, emberségét, kompromisszumkészségét. A különböző beszámolókból sok a metszéspont, és bizonyos – a tanár úrral kapcsolatos – gondolatok és tulajdonságok visszaköszönek.

Maior Enikő:

Számomra a legemlékezetesebb az volt, amikor az egyik tanítványom doktori védése utáni ebéden kiderült, hogy Demeter Karászi Zsuzsa nagymamája tanította a gyereket Kovács Bélát, és mesélt arról, hogy milyen diák volt. Szépen fel volt öltözve, mindig kérdéseket tett fel már akkor is, és a tanárnak is fel kellett készülnie rendszeresen a vele való órákra, hiszen válaszolni kellett a kérdéseire. Továbbgondolva, ez a „rákérdező attitűd”, az aktív és tudatos jelenlét segítette őt hozzá a későbbiekben ahhoz, hogy kiemelkedő szakmai pályát fusson be, annak ellenére, hogy ez a pálya nem volt mindig akadálymentes. Személyére, a szakmai nyitottságon túl, jellemző volt az új helyzetek és feladatok felvállalása is. Így történt, hogy igent mondott Tőkés László püspök úr hívására. A kezdeti időszak és az alapítók elé álló sorozatos kihívások rámutatnak egy nagyon fontos dologra: kitartással, következetes munkával és kellő elhivatottsággal minden nehézség ellenére is lehetséges a győzelem. Ez ebben az esetben nem jelent kevesebbet, mint egy olyan magyar

felsőoktatási intézmény megszilárdulását, amelyet három évtizede itt értelmiségivé válók száza hívnak alma materüknek.

Szlopp Bernadette:

Az emberi aspektusokat részletező történetekből leginkább az ragadott meg, hogy a maximalizmusra való törekvés és az embernek maradás egyensúlya létezik, a keresztény értékrend pedig élhető. A tanár úr példája is megerősíti azt a gondolatot, hogy a jó vezető és a jó oktató elsősorban jó és egyenes ember, aki felelősséget vállal a szavaiért és a döntéseiért, mert tudja, hogy az élet nem csak történik velünk. A tanár úr tudta, hogy formálói vagyunk a világnak, ahogyan azt is, hogy ez hatalmas áldás és lehetőség. Ő a maga szintjén teljesítette vállalásait. Mennyire jó, hogy erről évtizedek távlatából beszélgethet az utókor. Hiszem azt, hogy sok hasonló emberi életmese van még körülöttünk.

Balázs Géza:

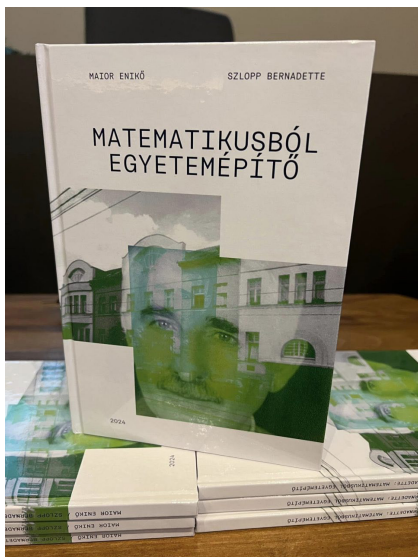
Életünk során számtalan szerepben és feladatban kell megmutatkoznunk és helyállnunk. Nekünk is van egy történetünk, és rólunk is szólnak történetek. Ezekből áll össze életünk története. Az idő pedig megszűri életünk eseményeit, döntéseinket és azt az értékrendszer is, amit követtünk. Ezek a képek, percek és emlékek azok, amelyek igazán hitelesen tükrözhetik vissza a valóságot. Azt, akik valójában vagyunk. Kovács Béla tanár, professzor, dékán, rektor, munkatárs és természetesen családapa szerepében áll előttünk a kötet emlékezéseiben.

Képes beszámolók

Lipták Vivien - Molnár Mónika: „Az értékes élet élhető” – Dr. Kovács Béla-
emlékülés a Partiumban. E-NYÉK, 2024.11.05. <https://mnyknt.hu/8909-2/>
Könyvbemutató a Temesvári Műszaki Egyetemen dr. Kovács Béla matematika-
kaprofesszor emlékére. E-NYÉK, 2025.05.15. <https://mnyknt.hu/konyvbemutato-temesvaron-dr-kovacs-bela-matematikaprofesszor-emlekere/>
Könyvbemutató és műszaki tudományos diákkör Temesváron. E-NYÉK,
2025.05.18. <https://mnyknt.hu/konyvbemutato-es-muszaki-tudoman-yos-diakkor-temesvaron/>

Hivatkozott irodalom

Maior Enikő-Szlopp Bernadette: Matematikusból egyetemépítő, Nagyvárad, Partium Kiadó, 2024.

A kötet

A két szerző: Maior Enikő és Szlopp Bernadette a temesvári könyvbemutatón

Balázs Géza és Tőkés László a budapesti könyvbemutatón

A két szerző a budapesti könyvbemutatón

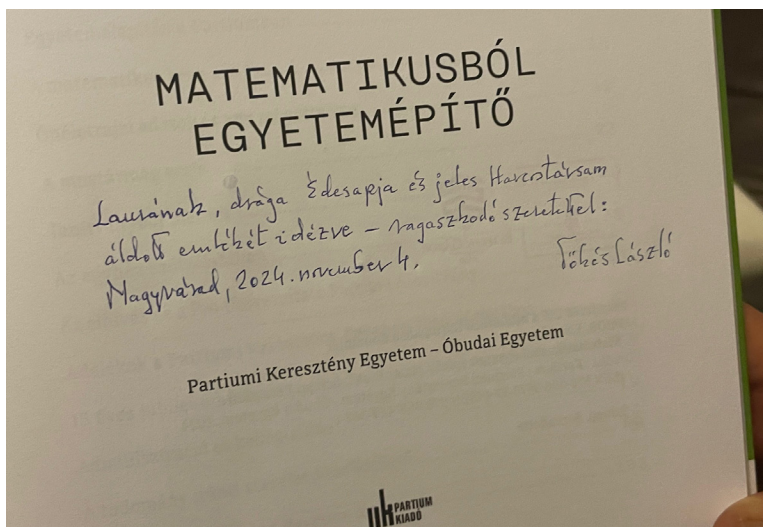
A budapesti könyvbemutató szereplői

A temesvári könyvbemutató szereplői (balról jobbra):
Szlopp Bernadette, Kovács Levente, Maior Enikő és Balázs Géza

A nagyváradi könyvbemutató szereplői (balról jobbra):
Pálfi József, Kovács Levente és Balázs Géza

Tőkés László dedikációja Kovács Béla professzor lányának

(A képeket Takács Róbert készítette.)